

Preken

Van de Protestantse Gemeente Enschede
Opstandings / Deta Kerk

20 november 2011

10^e zondag van de Herfst – laatste zondag voor de Advent

1Thessalonicenzen 5:1-11

Matteus 24:14-35

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus,

Op het eerste gehoor zijn het dreigende beelden die volgens oude traditie klinken op de laatste zondag van het kerkelijk jaar. De beelden van het laatste oordeel.

Beelden die in de geschiedenis van de kerk, en misschien ook wel in onze eigen geschiedenis, voor de nodige angst hebben gezorgd. Het laatste oordeel is in handen van de kerk al te vaak een zeer bruikbaar middel gebleken om mensen er onder te houden - om gehoorzaamheid af te dwingen, nederigheid, kleinheid, uit pure angst.

Terwijl de teksten oorspronkelijk juist zo anders zullen zijn bedoeld. Want de 'gruwel der verwoesting' die Matteus beschrijft maakt hij zelf mee. De apocalyptische teksten van de Bijbel zijn geen voorspelling van een toekomst ooit... nee, ze beschrijven wat de lezers en schrijvers van die dagen aan den lijve mee maakten. De Evangelieën zijn geschreven ten tijde van de grote Joodse opstanden. De tempel werd door de Romeinen verwoest... en niet veel later zou heel Jeruzalem goeddeels datzelfde lot beschoren zijn. Dáárover schrijft Matteus. Het is beeldtaal, waarin hij zijn lezers oproept: hou vol! Hou vol... durf het goede te kiezen... want dit is het einde niet. Dát is de profetische kracht van deze teksten. Ze willen niet het einde voorspellen - dat is geen kunst, dat komt élke tijd weer. Deze apocalyptische teksten voorspellen juist dat het einde het einde niet is. De gruwel der verwoesting die wij meemaken, zegt Matteus, is de boeggolf van een nieuwe tijd die komt, Gods nieuwe tijd. Wees dus níet bang! - Precies het omgekeerde dus van wat mensen er vaak in hebben gelezen.

Wie vandaag Paulus leest naast het Matteusevangelie – maar ook wie gewoon doorleest in het Matteusevangelie – die leest ook nog iets anders. Die leest dat Jezus zelf in het diepst van de ‘gruwel der verwoesting’ is gaan staan. Het oordeel, waar deze apocalyptische beelden over spreken, neemt Hij zelf op zich. Zodat het láátste woord van het oordeel luidt: redding, vergeving, leven. Het Evangelie wil in diepste wezen niet vertellen van een straffende God, maar juist van een vergevende God. “Gods bedoeling met ons is niet dat wij veroordeeld worden, maar dat wij gered worden door onze Heer Jezus Christus.” Wees dus níet bang voor zijn oordeel.... - Maar ook dat werd en wordt té vaak vergeten bij het lezen van deze teksten.

Goede mensen, als zulke zware beelden tot zo veel misverstand hebben geleid, en nog steeds leiden... heeft het dan nog zin om ze te lezen?

Gelooft u überhaupt nog, in zo’n laatste oordeel? Goed, het staat nog steeds in onze belijdenis - ‘vanwaar hij komen zal *om te oordelen de levenden en de doden*’ - maar ik maak mij sterk dat het voor velen van ons niet echt een belangrijke geloofswaarheid meer is.

Wie wil er echt nog veel aandacht aan dat laatste oordeel besteden?

De Duitse theoloog Friedrich-Wilhelm Marquardt leert ons de vraag echter ook omgekeerd te stellen. Stel je eens voor dat we het beeld van het laatste oordeel schrappen... omdat het anno 2011 niet communicatief is, omdat het meer aanleiding tot misverstand geeft dan tot wijsheid, vertrouwen en levensmoed... stel je eens voor we laten het beeld los. Wat zegt dat dan over het mensenleven?

Is het niet ergens heel mooi dat we van het leven durven zeggen, dromen, geloven (?)... dat het einde het einde toch niet is? Want vaak staat er nog zo veel open, aan het einde van ons leven. Hoeveel is er niet onaf aan het einde van een mensenleven? De diepe pijn die we zo lang met ons mee hebben gedragen... de schuld die ons kwelt... de grote vragen: waarom?... de boosheid om wat niet kon zijn... de leegte die we niet konden vullen, het diepe gemis...

“Dominee, ik heb te veel gezien in de oorlog. En daar kom ik niet mee klaar. Nooit mee klaar. Dat mensen zó kunnen zijn...”.

“Dominee, ik heb zo vaak mensen zien worstelen op hun sterfbed. Wroeging stond hun sterven in de weg...”.

En wat zeg je dan? Mag ‘onaf’ dan het laatste woord zijn?

Zou het dan niet goed zijn als we dan toch nog verder durfden te praten... verder durfden te verbeelden? Vooral – want daar gaat het om - verder durfden vertrouwen???

Stel je voor dat er aan het eind van het leven toch een soort evaluatie is, kan dat beeld niet ook heel heilzaam zijn, heel hoopvol?

Daarom wil Marquardt dus wél blijven spreken over het laatste oordeel. Maar... hij doet tegelijk zijn uiterste best om alle angst - die niet deugt! - er uit te halen.

Ik stel het me voor, zegt Marquardt dan, als een gesprek tussen God en mens. Een gesprek met God zelf. Dat is een andere waarde die telkens weer opklinkt in die apocalyptische beelden over dat laatste oordeel: God spreekt de mens aan... zoals God ook in aanvang de mens aansprak: "Mens, waar ben je? Mens, waar is je broeder, je zuster?"

Het oordeel is communicatief! God zélf spreekt de mens aan, kijkt de mens aan. God zélf stelt de goede vragen - en dat betekent dat eindelijk de waarheid gezegd kan worden. Eindelijk kan gezegd worden wat een leven lang niet gezegd kon worden. Omdat het te veel was. Te moeilijk. Onbegrijpelijk. Eindelijk kan het allemaal besproken worden. Eindelijk kan álles besproken worden. Eindelijk de waarheid boven tafel. Eindelijk uiterste eerlijkheid.

Zó eerlijk is dit gesprek dat het letterlijk goed doet. Door het zó eerlijk te benoemen wordt wat scheef staat recht gezet. Eindelijk komt alles wat onaf was tot zijn recht. Komt ons leven volledig tot zijn recht. Omdat het er voor God toe doet. Ons leven doet er álles toe voor hem. In dat laatste gesprek, oog in oog met God, wordt ons leven tot in het uiterste serieus genomen.

Valt er niet héél veel te bespreken... met God?

Waarover zou je het willen hebben... in dat gesprek met God zelf?

En - nog zo'n goede vraag om jezelf te stellen - hoe straalt dat toe-komende gesprek uit over jouw dag van vandaag?

Een gesprek met God zelf, waarin eindelijk uiterste eerlijkheid mogelijk is... Goede mensen, het is een geheimenis, een beeld, meer niet. Maar ook die apocalyptische taal uit het begin van onze jaartelling is niet meer dan beeldtaal.

De kern van zowel die oude beelden als van dit nieuwe beeld is dat we woorden zoeken voor het heilzame diepe geloof dat het einde het einde niet is. God is erbij, ook in het einde, juist in het einde. Het echte einde is, dat Hij zelf op ons toe-komt... dat Hij zelf onze toe-komst is. *Advent* in het Latijn.

Dáárom noemen wij vandaag de namen.

Omdat we de levens van hén die wij missen uiterst serieus nemen.

In het licht van Gods toekomst mogen we ze tot in het uiterste serieus nemen!
Omdat Hij ze tot in het uiterste serieus neemt.

Hij komt op zijn mensen toe. Advent.

Amen